

KONKRETNO

Neformalni negovatelji zaslužuju zaštitu države, evo što treba učiniti

Umjesto podrške, suočavaju se s iscrpljenošću, financijskim gubicima i osjećajem da su prepušteni sami sebi. Stručnjaci upozoravaju da bez jasnih zakonskih rješenja, edukacije i prava na predah, cijeli sustav dugotrajne neformalne skrbi riskira kolaps.

Objavljeno prije 6 dana | 22. 10. 2025.
Autor **Silvija Novak**

ilustracija: S. Bura/mj

Doslovno stotine tisuća ljudi u Hrvatskoj pružaju dugotrajnu, neplaćenu skrb članovima obitelji. Oni su neformalni negovatelji; supružnici, djeca, rođaci ili susjedi koji bez sustavne pomoći obavljaju poslove koje bi u uređenim sustavima obavljali profesionalci.

U istraživanju prof. Silvije Rusac i suradnica ističe se nekoliko ključnih činjenica: većina negovatelja u Hrvatskoj su žene srednje dobi, često zaposlene. Gotovo devet od deset negovatelja živi u istom kućanstvu s primateljem skrbi, a prosječno provodi četiri do šest sati dnevno u aktivnostima njege, često kontinuirano mjesecima i godinama.

Više od polovice ispitanih žali se na kronični umor, značajan je udio onih koji imaju zdravstvene poteškoće povezane s obvezama njege, a približno 80 posto ne koristi nikakvu stručnu pomoć ili formalne usluge. Profesorica Rusac upozorava da ti ljudi drže sustav skrbi na nogama, ali su sami ostavljeni bez podrške.

OGLAS

Usporedba s nekim drugim zemljama može nam donijeti korisne lekcije. U Italiji i Njemačkoj, zbog demografije i strukture obitelji, neformalna skrb također ima veliku zastupljenost, ali su modeli potpora različiti.

Što čine druge države?

Tijekom pandemije i u istraživanjima nakon nje, talijanski negovatelji često su prijavljivali značajno više sati njege tjedno nego njihovi njemački kolege. U pojedinim anketama talijanske su žene navodile i više od 17 sati tjedno, dok je u Njemačkoj prosjek bio oko 10-11 sati. Njemačka već godinama razvija zakonske i institucionalne okvire koji uključuju registracije, udruge zastupanja, financijsku potporu, pravo na predah i programe edukacije. U Italiji podrška varira po regijama, ali su započeti modeli zamjenske njege i lokalni programi savjetovanja.

Iz tih primjera izdvaja se nekoliko pouka: neformalna skrb je raširena i intenzivna; njezino opterećenje može ozbiljno narušiti zdravlje negovatelja; učinkoviti odgovori zahtijevaju kombinaciju zakona, socijalnih prava, edukacija i javne vidljivosti. Drugim riječima, kad društvo prepozna negovatelje kao javni resurs, a ne kao privatni teret, moguće je graditi održiv sustav skrbi.

Za Hrvatsku su te lekcije važne jer se suočavamo s demografskim pritiscima: starenje stanovništva, manje obitelji koje mogu preuzeti skrb i sve veće potrebe za dugotrajnom negom. Prof. Rusac jasno kaže da obiteljski angažman danas kompenzira rupe u sustavu, ali ta kompenzacija ne smije biti trajno rješenje bez zaštite onih koji skrbe.

Što onda treba promijeniti u Hrvatskoj? Koje su realne, konkretne mjere koje bi mogle preokrenuti situaciju i osigurati dostojanstvenu, održivu skrb za primatelje i za negovatelje?

1. Zakonsko prepoznavanje i registar negovatelja

Potrebno je zakonski definirati tko je neformalni negovatelj i u kojim okolnostima stječe prava. Uz to, trebalo bi uvesti registar koji bi državnim institucijama, HZZO-u, centrima za socijalnu skrb, dao uvid u obujam potreba. Registar omogućuje ciljano planiranje: tko treba edukaciju, tko predah, tko hitnu pomoć. Registracija nije samo birokratski korak, već otvara vrata pristupa pravima i potporama.

2. Programi zamjenske njege – pravo na predah

Ngovatelji ne mogu biti dostupni neograničeno. Uvođenje sufinancirane zamjenske njege, dnevnih centara i kratkotrajnih smještaja omogućilo bi negovatelju da se odmori, ode liječniku ili riješi neku hitnu privatnu obavezu bez straha da će primatelj ostati bez njege. Modeli takvog "predaha" koji već postoje u Njemačkoj i pojedinim talijanskim regijama mogu poslužiti kao polazna točka.

3. Edukacija i dostupna psihološka pomoć

Mnogi koji postanu negovatelji nemaju osnovne vještine: briga o ranama, pravilno rukovanje lijekovima, prehrana pri određenim stanjima ili komunikacija s osobama s demencijom. Besplatni lokalni tečajevi, *online* priručnici i radionice smanjuju rizik ozljeda i stresa. Uz to, dostupna i redovita psihološka podrška sprječava kroničnu iscrpljenost i pomaže u nošenju s krivnjom i tugom.

4. Financijska i mirovinska zaštita

Dugotrajna skrb često znači gubitak prihoda, propuštene karijere i dodatne troškove. Hrvatska može razmotriti modele minimalnih naknada, doprinosa za mirovinsko osiguranje ili poreznih olakšica za one koji skrbe o članovima obitelji određeni broj sati tjedno. Takve mjere nisu samo humanitarne: sprječavanje bolesti kod njegovatelja i njihova socijalna zaštita dugoročno smanjuju troškove zdravstvenog sustava.

5. Usklađivanje rada i skrbi

U ovom trenutku najvažnije je zakonski ustanoviti pravo na bolovanje za bolesne roditelje, bake i djedove, a na što je upozorila i pučka pravobraniteljica. Tim više što zakoni i Ustav RH obvezuje djecu da se moraju brinuti o starim i nemoćnim roditeljima. Uz to, poslodavci bi trebali omogućiti, fleksibilno radno vrijeme, rad od kuće ili privremeno smanjenje radnih sati za zaposlene koji skrbe o teško bolesnim članovima obitelji. Takve mjere pomažu održati zaposlenost i smanjuju socijalne posljedice dugotrajne skrbi.

6. Lokalna mreža podrške i volontiranje

Država treba poticati i financijski podupirati lokalne servise, volonterske programe, suradnju s Crvenim križem, Caritasom i udrugama. Na razini općina i županija moguće je brzo uvesti modele pomoći koji rješavaju praktične probleme poput prijevoza, nabavke lijekova ili povremenog boravka u dnevnom centru.

7. Javni angažman i medijska kampanja

Nevidljivost je jedna od najvećih prepreka. Mediji moraju nastaviti konkretno prikazivati priče njegovatelja, upozoravati na rizike i zahtijevati promjene. Javna kampanja može mijenjati percepciju: s privatnog "obiteljskog" problema na pitanje javnog interesa.

8. Strateško planiranje i financijska održivost reformi

Sve reforme trebaju biti dio strateškog plana koji uključuje ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, HZZO, lokalne jedinice i civilni sektor. Reforma mora imati jasne ciljeve, proračun i rokove – tek tako može postati održiva i mjerljiva.

Za kraj bismo mogli zaključiti da neformalni njegovatelji nisu neka izolirana i privatna skupina, već javni resurs bez kojeg sustav dugotrajne skrbi ne bi opstao.

Reći da je 'vrijeme za promjenu' nije tek prazna fraza. Ako Hrvatska želi pravedno i održivo društvo koje se brine o svojim građanima u svim fazama života, mora prepoznati, zaštititi i osnažiti one koji se svakodnevno brinu o drugima. To je investicija u zdravlje, u ekonomsku stabilnost i u dostojanstvo; njihovo i naše.

Ovaj prilog je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

OGLAS

SVE O TEMI: #NEFORMALNI NJEGOVATELJI

VIŠE S WEBA

ŠOK U ŠPANJOLSKOJ
Rumunjski kamion srušio
povijesni akvedukt – vozač
slijedio GPS i ignorirao znakove

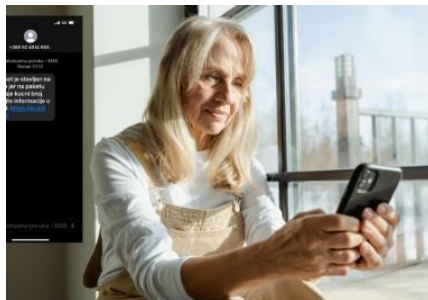
NESTAO NOVAC Gradonačelnik
o krađi u gradskoj firmi: Radi se
o manjem iznosu od 170.000 eura

Bulj: Sinj nije i neće biti žrtva
nerada Županije i Ministarstva
zaštite okoliša

Samsungov trostruko sklopivi
mobitel navodno stiže ovoga
tjedna

Ponovno kruže lažne poruke
Hrvatske pošte: 'Opres, ne
nasjedajte'

Umirovljenici o šminkanju u
školama: 'Prvi put sam se
našminkala kao studentica'

Obilježavanje 34. obljetnice
stradanja Ozrena Jelinčića i
Stjepana Žige

Kožne hlače nosimo i ove
sezone: izdvajamo 13 najboljih
modela iz high streeta

POKOPI NA GROBLJIMA (1350)

Sponsored by Midas

ŽIVOT POČINJE S 50!

Mi smo medij zajednice. Razbijamo predrasude o starenju i starosti – živimo. Pratimo teme zdravlja, zdravstvene, obiteljske i mirovinske politike, politike, kulture, zabave, znanosti i životnog stila. Želimo vas ohrabriti, povezati i inspirirati kako biste zdravije i aktivnije uživali u životu. Poštujemo različitosti, promoviramo toleranciju i potičemo argumentiranu raspravu. Naš moto je: Živite zadovoljno, živite dobro.

EPP

Otkrijte više

[⚡ Kupite vitamine i dodatke prehrani](#)

[⚡ edukaciju](#)

[⚡ Zdravlje](#)

[⚡ edukacije](#)

[⚡ edukacija](#)

[⚡ Obiteljske igre](#)

[⚡ zdravlje](#)

[⚡ zdravlja](#)

[⚡ Edukacija](#)

[⚡ Obrazovanje](#)